

Kadernota Sport en Bewegen

INLEIDING

Hengelo heeft een goede sportinfrastructuur met een divers sport- en beweegaanbod voor verschillende doelgroepen. We hebben circa 100 sportverenigingen in ongeveer 40 verschillende takken van sport. Hengelo is wereldwijd bekend om de AA-Drink FBK-Games die jaarlijks in het FBK-stadion georganiseerd worden. Het Twentebad is zowel lokaal als regionaal een enorme publiekstrekker, Hengelo Sport wordt landelijk regelmatig als good practice genoemd en ook het het Auni zaalvoetbaltoernooi geniet landelijke bekendheid. Zaken om trots op te zijn.

Binnen het sport- en beweegbeleid hebben we in de afgelopen jaren mooie ontwikkelingen in gang gezet en zijn er goede resultaten bereikt. Het is dan ook niet de bedoeling om het beleid radicaal om te gooien. Wel is het noodzakelijk om het beleid kritisch tegen het licht te houden, aangezien we te maken hebben (gehad) met diverse ontwikkelingen en bezuinigingen. Daarnaast zijn er nieuwe inzichten en wensen ontstaan. Daarnaast zijn er vanuit het verleden - door verschillende oorzaken - soms ongelijke situaties ontstaan tussen sportverenigingen. We streven ernaar om vergelijkbare ondersteuningsverzoeken van vergelijkbare sportverenigingen vanaf nu op een zelfde manier te behandelen. (gelijke monniken, gelijke kappen)

Gezien de beperkte inzet van menskracht en middelen, is het noodzakelijk om focus aan te brengen en daarmee duidelijkheid te scheppen richting betrokkenen. Richtinggevend hiervoor is de bestuurlijke opdracht die het college van burgemeester en wethouders in september 2015 heeft vastgesteld.

Sporten en bewegen gaan grotendeels samen. Het begrip bewegen is echter breder dan het begrip sporten. Bewegen is ook fietsen naar het werk, wandelen in het park, spelen op het schoolplein of met de rollator naar de winkel lopen. Binnen deze kadernota gaat het dus (ook) om het stimuleren van beweging: het enthousiasmeren van burgers om letterlijk en figuurlijk in beweging te komen.

Kadernota en uitvoeringsprogramma's

In deze kadernota schetsen we de inhoud van het sport- en beweegbeleid op hoofdlijnen. We onderscheiden hierin een drietal beleidslijnen; te weten sportstimulering, verenigingsondersteuning en sportaccommodatiebeleid. De kadernota vormt de kapstok voor de nadere invulling van het sportbeleid voor de komende jaren: *wat* gaan we doen/bereiken binnen elke beleidslijn?

Vervolgens gaan we dit concreet uitwerken in een afzonderlijk (deel)uitvoeringsprogramma per beleidslijn. Daarin gaan we in op de vraag *hoe* we dat gaan doen en met welke middelen.

In principe zijn de uitvoeringsprogramma's ter afdoening van het college van burgemeester en wethouders. Echter, als er wijzigingen met betrekking tot het huidige financiële kader worden voorgesteld, dan ligt de besluitvorming bij de gemeenteraad, aangezien zij over de financiële kaders gaat.

Belang van sport en bewegen voor Hengelo

De kracht van Hengelo ligt bij haar inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en instellingen. Dankzij deze kracht kan de komende jaren worden gewerkt aan een sociale, gezonde, actieve en aantrekkelijke gemeente. Hengelo wil een interessante woon- en werkplek blijven met een gevarieerd aanbod op diverse terreinen. Sport en bewegen spelen daarin een belangrijke rol, omdat veel mensen dat graag doen. Sport en bewegen hebben een sociale waarde, in gezondheid, in leervermogen, in talentontwikkeling, in productiviteit en in sociale cohesie.

Sport en bewegen bieden plezier en ontspanning en dragen bij aan de ontwikkeling van mensen. Het is geestverruimend, verbetert het concentratievermogen, zelfdiscipline en biedt mogelijkheden voor het ontwikkelen en onderhouden van sociale netwerken. Kinderen die meer bewegen zijn weerbaarder en lopen minder kans om overgewicht te ontwikkelen. Volwassenen blijven langer fit en vitaal als ze er een actieve levensstijl op nahouden. Voor ouderen is het belangrijk om in beweging te blijven, want het verlaagt de kans op (chronische) ziektes en beperkt de consequenties ervan als je eenmaal een chronische aandoening hebt. Naast alle gunstige fysieke effecten, verbetert lichaamsbeweging ook de cognitieve functies. Het is aangetoond dat beweging het leervermogen en geheugen verbetert en het is heilzaam bij psychische klachten zoals stress, verslaving en depressiviteit.

De geschatte directe zorgkosten in Nederland als gevolg van onvoldoende bewegen worden voor volwassenen geschat op 471 miljoen per jaar. Dit bedrag is exclusief de indirecte kosten als gevolg van bijvoorbeeld ziekteverzuim. De hoge zorgkosten door onvoldoende bewegen maken het lonend om bewegen te stimuleren.

Sportverenigingen en andere sportaanbieders zijn gemeenschappen in het klein met een eigen cultuur, bijbehorende regels en omgangsvormen. Juist in sportverband kunnen kinderen en jongeren veel positieve dingen leren en uitproberen, in een duidelijke structuur. Ze ondervinden het belang van regels en discipline en leren omgaan met winnen en verliezen.

De regels in de sport gelden voor iedereen, ongeacht afkomst, maatschappelijke positie, geloof, taal of cultuur. Daarmee is sport een ideaal middel voor verbinding en integratie van mensen in de samenleving.

KADERS, ONTWIKKELINGEN EN TRENDS

In dit hoofdstuk schetsen we de kaders die gelden voor het sport- en beweegbeleid, de koppelingen die er zijn met andere beleidsvelden en komen enkele relevante ontwikkelingen en trends aan de orde.

Bestuursopdracht *actualiseren sportbeleid*

In september 2015 is de bestuursopdracht *actualiseren sportbeleid* door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld. Op basis van het coalitieakkoord 2014-2018 en de sociale visie Hengelo 2020 zijn toen de volgende uitgangspunten bepaald:

- Sport en bewegen moet voor iedereen toegankelijk, veilig en laagdrempelig zijn.
- Het sportbeleid staat niet op zichzelf, maar is verweven met andere beleidsterreinen.
- Burgers zijn in grote mate zelf verantwoordelijk voor hun eigen sport- of beweeggedrag.
- We gaan uit van de eigen kracht van sportaanbieders.
- We zetten de beschikbare middelen met voorrang in op (de ondersteuning van) maatschappelijk actieve sportverenigingen.
- We zorgen voor een goed, passend en betaalbaar aanbod van sportaccommodaties.
- We verstrekken in beginsel geen leningen en garanties.

Met respect...

In het beleidsplan *Met respect... op weg naar een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning* geven wij vorm aan het organiseren van de maatschappelijke ondersteuning in onze stad. De decentralisaties leggen een grote verantwoordelijkheid bij gemeenten neer. In de komende jaren willen we vooral een inhoudelijke vernieuwing en inrichting van zorg en welzijn inluiden. We zien daarbij een belangrijke rol voor vrijwilligers(organisaties) en verenigingen als drager van de sociale samenleving. Sport en bewegen worden steeds meer gezien en ingezet als middel voor een gezonde en vitale samenleving. Ons sport- en beweegbeleid biedt volop kansen en mogelijkheden om bij te dragen aan onze gezamenlijke opgaven binnen het sociale domein. De activiteiten staan hierbij centraal; niet de accommodaties of organisaties.

Koppeling met andere beleidsterreinen

Sport en bewegen zijn sterk verweven met gezondheid, jeugd, welzijn, onderwijs, spelen, groen, zorg, stedelijke ontwikkeling, recreatie en citymarketing. Maar er zijn ook relaties met het armoedebeleid, veiligheid en vergunningen.

In de afgelopen jaren van bezuinigingen hebben we binnen het sportbeleid nadrukkelijk de samenwerking gezocht met andere beleidsterreinen om tot afspraken en synergie te komen. Bijvoorbeeld rondom de actualisatie van het gezondheidsbeleid, het speelbeleid, de horecavisie, het actieplan fietsen en de herinrichting van het Sports Centre Hengelo.

En dat zullen we de komende jaren waar mogelijk nog meer gaan doen. Bijvoorbeeld als het gaat om de uitwerking van de transformatieagenda, het actualiseren van het vrijwilligersbeleid, het ontwikkelen van dag- en vrijetijdsbesteding in wijken en het maken van afspraken met Gildebor over het beheer en onderhoud van sportaccommodaties.

Het gemeentelijke sport- en beweegbeleid is een wezenlijk onderdeel van het integrale beleid voor Hengelo.

Ontwikkelingen en trends

De samenstelling van de bevolking verandert door de toenemende vergrijzing en ontgroening. Het aantal ouderen met een chronische aandoening in Hengelo stijgt van ongeveer 2.400 gevallen in 2010 naar 4.000 gevallen in 2040. Daarnaast zal het aantal ouderen met een mobiliteitsbeperking stijgen van 3.800 gevallen in 2010 tot 6.300 gevallen in 2040. Ook overgewicht en dementie vormen een snel groeiend probleem voor de gezondheid. Daarnaast zijn de inkomensverschillen de afgelopen jaren structureel toegenomen. Het aantal huishoudens dat in armoede leeft is gestegen. Dit heeft een negatieve invloed op de sportparticipatie.

We hebben ook te maken met een veranderende sportconsument die steeds kritischer wordt en hogere eisen stelt aan wat sportaanbieders kunnen bieden. Daarnaast wil de sportconsument zelf bepalen waar en wanneer een sportieve activiteit wordt ondernomen. In dat kader kiezen ook steeds meer mensen voor individuele sport, die (ook) in ongeorganiseerd verband beoefend kan worden. Voorbeelden hiervan zijn fitness en hardlopen, maar ook wandelen, fietsen en zwemmen. Deze ontwikkeling leidt tot een verminderde behoefte aan gemeentelijke sportaccommodaties, een intensiever gebruik van de buitenruimte ten behoeve van sportbeoefening en een toename in het marktaandeel van commerciële sportaanbieders.

Verder zijn er ook veranderingen binnen de sportverenigingen. Het traditionele beeld van de vrijwilliger die zich vele jaren inzet voor een sportvereniging verdwijnt. De moderne vrijwilliger is meestal kort(er) beschikbaar en wil flexibel ingezet worden. Ook is er sprake van een terugtrekkende overheid en is de wet- en regelgeving aangescherpt, hetgeen aandacht vraagt van de besturen. Door de verschuiving in de vraag vanuit de maatschappij en de rol van de gemeente, wordt een andere benadering van verenigingen gevraagd. We zien dat steeds meer sportverenigingen oog hebben voor de omgeving om hen heen. Zij spelen in op maatschappelijke ontwikkelingen en organiseren – samen met partners – activiteiten die bijdragen aan maatschappelijke doelen.

VISIE EN ROL VAN DE GEMEENTE

Het bieden van mogelijkheden tot sportbeoefening is geen wettelijke verplichting. Niet landelijk, niet provinciaal en ook lokaal is het geen kerntaak. Toch vinden we sport en bewegen belangrijk en investeren we daarin vanuit de gemeente Hengelo. We willen sport en bewegen inzetten als instrument om fundamentele beleidsdoelen - vanuit diverse beleidsvelden - te bereiken. We willen afstemming en samenwerking tussen de verschillende beleidsterreinen en de betrokken partijen die daarbinnen opereren bevorderen.

Visie

We streven er naar dat zoveel mogelijk inwoners van Hengelo (blijven) sporten en bewegen en worden aangezet tot een actieve leefstijl.

Sport en bewegen dragen bij aan het welzijn, gezondheid, participatie en integratie van mensen en vergroot de betrokkenheid bij onze samenleving. Het sport- en beweegaanbod levert daarmee ook een belangrijke bijdrage aan de doelstellingen binnen ons sociale domein.

Als uitgangspunt hanteren we, dat we (in het verleden ontstane) verschillen tussen de sportverenigingen waar nodig en mogelijk opheffen, zodat de ontstane ongelijkheid tussen sportverenigingen afneemt. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat de beschikbare middelen eerlijk verdeeld worden. We willen echter wel duidelijke kaders stellen, zodat voor iedereen helder is op basis waarvan een vereniging wel of geen (financiële) ondersteuning krijgt.

Verschillende rollen van de gemeente

We onderscheiden een drietal beleidslijnen om invulling te geven aan ons sport- en beweegbeleid; te weten sportstimulering, verenigingsondersteuning en sportaccommodatiebeleid. Voor het sportaccommodatiebeleid maken we waar mogelijk een onderverdeling naar de gebieden buitensport en binnensport. Per beleidslijn hebben we als gemeente verschillende rollen. Deze worden hieronder beschreven.

sportstimulering

Sportstimulering is geen exclusieve taak voor de gemeente. Vanuit die gedachten hebben we de betrokkenheid en inzet van anderen nodig om onze doelstellingen te realiseren. De rol van de gemeente kan een tijdelijke zijn als vliegwielen voor het bij elkaar brengen van partijen. We nemen het voortouw in de ontwikkeling van beleidskaders en sturing waar mogelijk via subsidiering, maar we zien onze rol vooral als partner die samen met inwoners, sportverenigingen en andere sportaanbieders, onderwijs, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven vorm geeft aan onze ambities en doelstellingen.

Op het gebied van sportstimulering vervullen we als gemeente vooral een regisserende en stimulerende rol. Deze rol kenmerkt zich door een sterke betrokkenheid van diverse partijen bij de ontwikkeling en uitvoering van sportstimulering.

verenigingsondersteuning

Dit beleid is erop gericht om (initiatieven van) sportverenigingen te ondersteunen.

Zoals reeds verwoord in de uitgangspunten, zijn sportverenigingen zelf verantwoordelijk voor hun eigen bestaan; dit vereist een sterke sportvereniging met een capabel bestuur, een goede organisatie, actuele kennis en een stevig vrijwilligersapparaat. Verenigingsondersteuning is erop gericht de verenigingen te ondersteunen om dat te bereiken.

We zetten de beschikbare menskracht en middelen met voorrang in bij maatschappelijk actieve sportverenigingen. Deze zijn niet alleen op zichzelf gericht, maar hebben oog voor haar directe omgeving en haar maatschappelijke positie in de stad.

De gemeente heeft op het gebied van verenigingsondersteuning dus vooral een ondersteunende rol.

sportaccommodatiebeleid

Om mensen te kunnen laten sporten en bewegen, moet de noodzakelijke infrastructuur daarvoor aanwezig zijn. De aanwezige sportaccommodaties in Hengelo zijn een middel om sport en bewegen mogelijk te maken: de stenen dragen bij aan de inhoud. Het realiseren en/of in stand houden van sportaccommodaties is geen doel op zich!

De benodigde gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties moeten op orde zijn. De gemeente heeft als beheerder vooral een voorwaarde scheppende en faciliterende rol ten aanzien van gemeentelijke sportaccommodaties en voorzieningen in de openbare ruimte.

HET NIEUWE SPORTBELEID: WAT GAAN WE DOEN?

In dit hoofdstuk beschrijven we de inhoud op hoofdlijnen op basis van de eerder geschetste kaders en ontwikkelingen. Dit doen we door per beleidslijn specifieke uitgangspunten/doelen te formuleren. We geven een opsomming en toelichting van de beleidsuitgangspunten die hetzelfde blijven en van de *beleidswijzigingen* die we willen aanbrengen. Waar nodig geven we alvast een doorkijkje naar de beleidsuitvoering.

Gezamenlijk vormen deze uitgangspunten de kapstok voor de nadere invulling van het sport- en beweegbeleid voor de komende jaren: *wat* gaan we doen/bereiken binnen elke beleidslijn?

Na vaststelling van deze kadernota gaan we de beleidsuitgangspunten concreet uitwerken in afzonderlijke (deel)uitvoeringsprogramma's per beleidslijn. Daarin gaan we in op de vraag *hoe* we dat concreet gaan doen (resultaten/maatregelen) en met welke middelen.

SPORTSTIMULERING

Hoe staan we ervoor in de gemeente Hengelo? Hieronder enkele percentages om een beeld te schetsen van de sport- en beweegparticipatie anno 2016.

- 71% van de kinderen (4-12 jaar) en 40% van de volwassenen (18-75 jaar) is lid van een sportvereniging;
- Van de 13-16 jarigen in Hengelo voldoet 65% aan de soepele beweegnorm van meer dan 7 uur matig intensieve beweging per week;
- 35% van de volwassenen (18-75 jaar) voldoet aan de Nederlandse norm voor gezond bewegen (minimaal 30 minuten matig intensief actief op ten minste 5 dagen per week);
- 65% van de volwassenen (18-75 jaar) sport minimaal 40 keer per jaar;
- Ruim 75% van de kinderen (6-12 jaar) gaat iedere dag lopen of zelf fietsend naar school.

We gebruiken deze cijfers – die afkomstig zijn uit diverse periodieke onderzoeken – om ontwikkelingen te monitoren binnen onze planning en control cyclus en kunnen daarmee desgewenst bijsturen op het beleid.

We zetten sport en bewegen in als instrument om fundamentele beleidsdoelen te bereiken. Hierbij staat het doel van sport en bewegen centraal: zelfontplooiing en ontspanning. Sommige doelgroepen kunnen dit onvoldoende vanuit eigen kracht. Zij hebben daarbij hulp en ondersteuning nodig. Hierbij is sportstimulering vooral gericht op het individu. Het komt tot uitdrukking in het organiseren van activiteiten bijvoorbeeld in het kader van sportkennismaking, bestrijding bewegingsarmoede of overgewicht.

De gemeentelijke inzet op het gebied van sportstimulering is in principe altijd tijdelijk: we proberen onze burgers middels een steuntje in de rug aan te zetten tot (meer) sporten en bewegen.

Uiteindelijk is het de verantwoordelijkheid van de mensen zelf om te (blijven) sporten en bewegen.

Verbindingen leggen door Combinatiefuncties Sport

De gemeentelijke sportstimulering heeft een enorme boost gekregen door de Impuls combinatiefuncties. Deze structurele rijksregeling stelt ons in staat om combinatiefuncties te realiseren op het gebied van sport en cultuur. Een combinatiefunctionaris Sport (ofwel buurtsportcoach) organiseert sport- en beweegaanbod en maakt daarbij een verbinding tussen het sportdomein en een ander domein, zoals onderwijs of welzijn.

In Hengelo hebben we de afgelopen jaren goede ervaringen opgedaan met de verschillende combinatiefunctionarissen; door hun specifieke inzet, ervaring en expertise zijn ze van grote waarde binnen onze sportinfrastructuur. Onze combinatiefunctionarissen Sport zijn met name actief binnen Hengelo Sport, het Twentebad en de stichting FC Twente Scoren in de Wijk. Ook worden er binnen het voortgezet (speciaal) onderwijs, Wijkkracht en een sportvereniging activiteiten ontplooid door combinatiefunctionarissen sport. Op basis van vooraf vastgestelde beleidsdoelen en zo nodig en mogelijk aangevuld met actuele thema's gaan zij gericht aan de slag met sportstimulering en verenigingsondersteuning. Zij geven vorm en inhoud aan ons sportbeleid: daadwerkelijk met de bal in de hand en/of in een motiverend gesprek om iemand de sport- en beweeg-drempel over te helpen.

Via de combinatiefunctionarissen Sport stimuleren we een goed sport- en beweegaanbod, met name op en rond scholen, omdat dit een fundament biedt voor een leven lang sporten en het aanmeten van een gezonde leefstijl. We kiezen voor de vindplaats scholen, omdat we via de scholen alle kinderen bereiken. Sportverenigingen hebben de mogelijkheid om hierbij aan te sluiten, bijvoorbeeld door te participeren in het sportactiviteitenaanbod van Hengelo Sport. Leerlingen krijgen dan onder (en soms ook na) schooltijd les van deskundige en vaak zeer

enthousiaste trainers van Hengelose sportverenigingen. Sportverenigingen kunnen hun sport onder de aandacht brengen bij honderden leerlingen en hun sportvereniging ontvangt daar een beperkte vergoeding voor die ten goede komt aan de clubkas. Een win-win-win situatie!

Aandacht voor specifieke doelgroepen

Niet alle doelgroepen zijn in staat om vanuit eigen kracht te (blijven) sporten en bewegen en zichzelf daarmee een gezonde leefstijl aan te leren. Binnen de gemeentelijke sportstimulering richten we ons met name op vier specifieke doelgroepen:

- 1) jeugd
- 2) mensen met een beperking
- 3) kwetsbare senioren en ouderen
- 4) mensen met weinig financiële draagkracht

Om deze doelgroepen (beter) te kunnen bedienen, zijn of worden prestatieafspraken gemaakt en worden specifieke menskracht en middelen ingezet. Naast een actieve leefstijl werkt ook een gezonde voeding, bewust omgaan met middelen (drank, roken en drugs) en sportief gedrag mee aan een gezonde leefstijl. Ook aan deze onderwerpen besteden we vanuit sportstimulering (en verenigingsondersteuning) gerichte aandacht.

Meer inzicht in besteding huidige subsidie voor jeugdsport en mindervaliden

Vanuit het (verre) verleden kunnen Hengelose sportverenigingen jaarlijks subsidie aanvragen voor jeugdleden en minder valide leden uit Hengelo. Bedragen tot duizenden euro's per vereniging die worden uitbetaald zonder dat daar een tegenprestatie tegenover staat. In hoeverre gebruiken sportverenigingen de verkregen subsidie daadwerkelijk voor de beoogde doelgroep?

We willen inzicht krijgen in hoe deze subsidiemiddelen door sportverenigingen worden ingezet. Op basis van daarvan gaan we beoordelen of het wenselijk is dat deze subsidieregeling wordt omgevormd naar een subsidieregeling waarbij duidelijke prestatieafspraken worden gemaakt met sportverenigingen. We werken dit uit in het uitvoeringsprogramma Sportstimulering en stemmen dit af met sportverenigingen.

Topsport, talenten en sportevenementen

Topsport en breedtesport zijn beide belangrijk en nauw met elkaar verbonden. Aansprekende topsportprestaties voorzien de breedtesport van een impuls en dragen bij aan de trots en het wij-gevoel onder de inwoners van Hengelo. We waarderen topsport en talentontwikkeling, maar zien deze niet als speerpunt in het gemeentelijke sportbeleid, maar vooral als taak van de verenigingen zelf en de sportkoepels. Waar nodig en passend binnen de gemeentelijke mogelijkheden willen we ondersteuning bieden aan topsport en talentontwikkeling, maar we stellen hiervoor geen financiële middelen beschikbaar. De beperkte middelen die we als gemeente hebben, stellen we uitsluitend beschikbaar voor de breedtesport.

We zien sportevenementen als een mogelijkheid om zowel de sport als de gemeente Hengelo op de kaart te zetten. Een goed georganiseerd evenement zorgt voor levendigheid en een economische spin-off. De organisatie, financiering en uitvoering van sportevenementen is in principe een taak van de individuele verenigingen of initiatiefnemers. Onder bepaalde voorwaarden kunnen organisatoren van (sport)evenementen bij Bureau Hengelo een aanvraag doen voor een financiële bijdrage. Bureau Hengelo zet in op evenementen die een grote bijdrage leveren aan de economie van de stad en het imago van de stad versterken.

Daarnaast kunnen we vanuit de gemeente zo nodig en mogelijk in beperkte zin ondersteunen door mee te denken en mogelijke verbindingen te leggen.

AA-drink FBK-Games

Hengelo is wereldwijd bekend om haar topatletiekevent: de AA-Drink FBK-Games. Vele wereldtoppers hebben in het FBK-stadion in Hengelo aan de start gestaan. Vijf wereldrecords hebben Hengelo op de atletiekaart gezet.

Echter, de forse bezuinigingen van de afgelopen jaren hebben ook zijn weerslag gehad op het FBK-stadion en de AA-drink FBK-Games. Eind 2013 heeft de gemeenteraad besloten om het FBK-stadion primair als atletiekstadion te behouden, maar nagenoeg alle financiële en personele bijdragen vanuit de gemeente aan de AA-drink FBK-Games zijn wegbezuinigd. Daarom is de organisator (de stichting FBK-Games) een partnerschap aangegaan met een sportmarketingbedrijf. Door deze samenwerking is de organisatie van de AA-drink FBK-Games op topniveau tot en met 2018 gegarandeerd.

Daarnaast is afgesproken dat door deze partijen enkele breedtesportevenementen worden georganiseerd die gerelateerd zijn aan de AA drink FBK-Games. Door deze side-events worden verschillende doelgroepen betrokken en verbonden, hetgeen bijdraagt aan onze gemeentelijke doelstellingen met betrekking tot het bevorderen van sport, bewegen en een gezonde leefstijl.

Het bevorderen van sport en bewegen in de openbare ruimte

De hoofddoelstelling van ons lokale gezondheidsbeleid is het bevorderen van de gezondheid en vitaliteit van onze burgers. Subdoelstelling hierbij zijn het bevorderen van bewegen en het leveren van fysieke inspanning, evenals het benutten van de mogelijkheden die de fysieke omgeving ons biedt om te komen tot gezondheidsbevorderend gedrag.

Sport en bewegen kan op verschillende manieren worden vormgegeven: in verenigingsverband, in commercieel verband of ongebonden (met vrienden, familie of individueel). Daarnaast kan sport ook beoefend worden via evenementen, binnen een bedrijf, via school, via sociaal cultureel werk of op andere manieren georganiseerd zijn. Het organisatorisch verband hangt rechtstreeks samen met de sport die wordt beoefend. Zo zijn er echte verenigingsporten (veldvoetbal, hockey, tennis), sporten die voornamelijk in commercieel verband worden beoefend (fitness en aerobics) en sporten die met name ongebonden worden gedaan (zwemmen, wandelen, skeeleren, hardlopen en wielrennen/mountainbiken).

In het groenplan Hengelo en de kadernota spelen is er uitgebreide aandacht voor een gezonde fysieke omgeving. Groen in de woon- en werkomgeving brengt rust en biedt mogelijkheden voor passieve en actieve ontspanning. Hengelo kent een hoofdgroenstructuur en er zijn goede fiets-, wandel- en hardlopmogelijkheden die de stad en de wijken veilig en aantrekkelijk maken. Ook zijn er door de hele stad openbare sport-, beweeg- en speelplekken ingericht voor jong en oud. Daarnaast zijn de schoolpleinen en diverse kunstgrasvelden openbaar toegankelijk. Verder leveren diverse projecten en de inrichting van het Weusthagpark en verschillende natuurspeelplekken een belangrijke bijdrage aan het stimuleren van bewegen in de openbare ruimte.

Bij de inrichting van de openbare ruimte is het belangrijk om 'sport inclusief' te denken. Dit betekent dat bij aanpassingen in de openbare ruimte ook sport, spel en bewegen wordt meegenomen. Hierdoor wordt de openbare ruimte meer geschikt gemaakt om verschillende doelgroepen te bereiken die nu nog niet of nauwelijks sporten en bewegen. Hierbij kan gedacht worden aan simpele oplossingen, zoals het aanbrenge van belijning als speelaanleiding of het plaatsen van een bankje, zodat ouderen tussentijds even kunnen rusten als ze naar de winkel lopen of door het park wandelen. Maar het kan ook gaan om de aanleg van een fietspad of een strengere controle op het achterlaten van hondenpoep op (in)formele speelplekken.

Wat blijven we doen?

- We stimuleren een goed sport- en beweegaanbod op en rond scholen door de gerichte inzet van de diverse combinatiefuncties Sport tijdens en na schooltijd te continueren. Sportverenigingen hebben de mogelijkheid om hierin te participeren.
- Waar nodig en passend binnen de gemeentelijke mogelijkheden bieden we ondersteuning aan topsport(eventementen) en talenten, maar we stellen hiervoor geen financiële middelen beschikbaar. We verstrekken vanuit sportstimulering dus geen subsidie aan het top-atletiekevenement AA-drink FBK-Games, maar we kunnen wel een bijdrage leveren als gerelateerde breedtesportactiviteiten zich specifiek richten op Hengeloers die zich in een kwetsbare positie bevinden.
- De inrichting van de openbare ruimte moet een bijdrage leveren aan het stimuleren van sport en bewegen.

Wat gaan we anders doen?

- Aansluitend bij het rijksbeleid om te streven naar 3 uur bewegingsonderwijs per week, willen we in gesprek met scholen om te bespreken hoe we dit zouden kunnen realiseren. Het kan dan ook gaan om het stimuleren van na- of tussenschoolse sport- en beweegactiviteiten of het meer integreren van bewegen in de reguliere lessen.
- We leggen actief verbindingen tussen het sport- en beweegaanbod enerzijds en (de vraag vanuit) het sociaal domein (zorg, welzijn, onderwijs, opvang) anderzijds. Via combinatiefunctionarissen Sport en specifieke bijeenkomsten gaan we de samenwerking zoeken en verder uitdiepen. In de komende periode gaan we een aantal specifieke sport-zorgtrajecten ontwikkelen en uitvoeren, onder andere in het Twentebad.

De insteek van dergelijke sport-zorgtrajecten is, dat mensen in een kwetsbare positie door de aangeboden sport- en beweegactiviteiten minder (zware) zorg nodig hebben. Daartoe proberen we ook afspraken te maken met zorgverzekeraars en eerstelijnszorgaanbieders.

- In de afgelopen jaren hebben we ons binnen sportstimulering met name gericht op de doelgroep jeugd. De komende jaren willen we ons – naast de focus op jeugd – ook meer specifiek gaan richten op een hogere sportparticipatie van mensen in een kwetsbare situatie, zoals mensen met een beperking, ouderen of mensen met weinig financiële draagkracht.
- We gaan inzichtelijk maken hoe de huidige subsidiemiddelen voor jeugdsport en mindervaliden worden ingezet. Op basis van daarvan gaan we beoordelen of het wenselijk is dat deze subsidieregeling wordt omgevormd naar een subsidieregeling waarbij duidelijke prestatieafspraken worden gemaakt met sportverenigingen. We werken dit uit in het uitvoeringsprogramma Sportstimulering en stemmen dit af met sportverenigingen. Het huidige financiële kader blijft hierbij gelijk.
- We willen de openbare ruimte beter benutten om sport en bewegen te stimuleren. Het gaat dan onder andere om het (beter) bekend maken van de huidige mogelijkheden die onze openbare ruimte daarvoor biedt. Bijvoorbeeld door gerichte inzet van de combinatiefunctionarissen of het ondersteunen van nieuwe beweeginitiatieven in de openbare ruimte.

VERENIGINGSONDERSTEUNING

De gemeente Hengelo heeft ongeveer 100 sportverenigingen. Dit betreft zowel grote als kleine verenigingen in circa 40 verschillende takken van sport. Deze sportverenigingen zorgen er in eerste instantie voor dat hun leden met plezier kunnen sporten en leden hun talent kunnen ontdekken en ontwikkelen. Verenigingssport heeft ook een belangrijke participatieve waarde en vormt een platform voor ontmoeting en vrijwilligerswerk, waardoor het sociaal netwerk van mensen groter wordt. Sportclubs vervullen in de basis dus al van een belangrijke sociaal-maatschappelijke functie. De kracht van de vereniging zit in de betrokkenheid van de vele enthousiaste vrijwilligers. Maar enthousiasme alleen is in deze tijd niet meer toereikend om een vereniging goed te kunnen besturen.

Verenigingsondersteuning is erop gericht om (initiatieven van) sportverenigingen te ondersteunen. We kunnen meedenken over het realiseren van ambities en ideeën van sportverenigingen waar dit aansluit bij onze gemeentelijke doelstellingen en dit past binnen onze mogelijkheden en de gestelde kaders. We gaan hierbij altijd uit van de eigen kracht van sportverenigingen. Er is in de loop der jaren een uitgebreid aanbod op het gebied van informatie, advies en voorbeelddocumenten ontwikkeld voor de dagelijkse praktijk van sportverenigingen, zoals bijvoorbeeld de Sportservice Desk. Ook is er ondersteuning vanuit de verschillende sportbonden en Sportservice Overijssel.

Themabijeenkomsten Sport

Vanuit de gemeente organiseren we per jaar enkele themabijeenkomsten voor sportverenigingen. Tijdens deze bijeenkomsten gaan we in gesprek over bepaalde thema's, halen we inzichten op, stemmen we zaken af, informeren we over mogelijke initiatieven, projecten en regelingen en is er ruimte voor onderling contact en kennisuitwisseling.

Meestal zijn de gehele themabijeenkomsten voor alle sportverenigingen. We organiseren ook bijeenkomsten waarbij we na een plenair deel met één (of meer) kleinere groep(en) een vervolgesprek hebben voor een onderwerp dat specifiek voor bepaalde sportverenigingen interessant is.

Via deze themabijeenkomsten kunnen we de betrokkenheid van sportverenigingen op een flexibele en dynamische manier borgen. De bijeenkomsten worden vaak goed bezocht.

Vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid

Sportservice Overijssel (SSO) is het provinciale servicepunt voor sport en bewegen. Zij voert periodiek de Verenigingsmonitor Overijssel uit. Deze monitor heeft als doel om een goed beeld te geven van de stand van zaken bij de Overijsselse sportverenigingen. Een onderdeel daarvan is de Vitaliteitsindex.

In 2013 heeft SSO in samenwerking met het Mulier Instituut deze Vitaliteitsindex ontwikkeld. Deze geeft een beeld van de vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid van een sportvereniging. In deze index wordt *vitaliteit* beschouwd als de organisatiekracht van de vereniging. De vitaliteit wordt bepaald op basis van 7 items: leden, organisatie, beleid, accommodatie, kader, financiën en aanbod. De kenmerken van een vitale sportvereniging zijn: financieel gezond, capabel bestuur, goede organisatie met een stevig vrijwilligersbestand, actuele kennis en een sportaanbod gericht op de toekomst. Het betreft de interne kracht van een sportvereniging als sportaanbieder voor haar leden. (good governance)

Vooropgesteld dat iedere sportvereniging in de basis al een belangrijke rol vervult, is *maatschappelijke betrokkenheid* in deze index gebaseerd op de volgende twee items: ABC actief (mate waarin een vereniging actief een bredere maatschappelijk rol vervult) en ABC intentie (de houding van verenigingen ten opzichte van een bredere actief maatschappelijke rol). ABC staat voor Actief Betrokken Club. Een Actief Betrokken Club levert een bijdrage aan beleidsdoelstellingen buiten de sport of aan maatschappelijke thema's in de gemeente. Dit betreft de externe oriëntatie van de vereniging op haar omgeving. Onder de maatschappelijke rol verstaan wij: een (pedagogisch) verantwoord sport- en beweegklimaat, participatie (bv specifieke doelgroepen), gezonde leefstijl en/of verduurzaming.

Diverse Hengelose sportverenigingen hebben in 2013 (45% respons) en/of in 2015 (31% respons) deelgenomen aan de Overijsselse Verenigingsmonitor. Daardoor hebben we een beeld van het functioneren van de deelnemende sportverenigingen uit Hengelo, waaronder hun vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid.

De conclusie is, dat zij over het algemeen positief zijn over de toekomst, de sterkte en financiële positie van hun club. Werving en behoud van vrijwilligers/kader en leden zijn de belangrijkste aandachtspunten voor verenigingen. Ondanks dat bijna de helft van de verenigingen al een (brede)

maatschappelijke rol vervult, liggen er op dit thema zeker mogelijkheden voor de verenigingen en staan zij daar open voor.

In vergelijking met andere gemeenten in Overijssel, scoort de gemeente Hengelo overigens goed als het gaat om het percentage vitale verenigingen en percentage verenigingen dat actief een bredere maatschappelijke rol vervult of hiertoe bereid is. Daar mogen we trots op zijn.

Vrijwilligers in de sportsector

Binnen geen enkele andere sector zijn zoveel vrijwilligers actief als binnen de sportsector: bijna 1 op de 5 mensen in Nederland is sportvrijwilliger! Het betreft zowel mannen als vrouwen, veelal in de leeftijd van 35 tot 50 jaar. Vooral ouders die midden in het leven staan en allerlei verplichtingen hebben, maar vanuit voldoening, plezier en maatschappelijke betrokkenheid actief zijn.

Vrijwilligers zijn onmisbaar in de sportsector. Daarom is het onderwerp eigenlijk altijd relevant binnen de sportvereniging. Een belangrijke reden om hier meer en specifieke aandacht aan te besteden vanuit ons integrale vrijwilligersbeleid.

Verenigingsondersteuning is belangrijk, maar uiteindelijk is het een kwestie van doen en daar moeten de verenigingen toch echt zelf mee aan de slag.

Wat blijven we doen?

- We blijven inzetten op het ondersteunen van sportverenigingen door het bevorderen van kennis, deskundigheid en vaardigheden. Dit doen we onder andere door het organiseren van themabijeenkomsten voor sportverenigingen. Sportverenigingen worden uitgenodigd om hierbij zelf (ook) onderwerpen op de agenda te zetten. De periodieke themabijeenkomsten Sport zijn belangrijk voor de borging van betrokkenheid tussen gemeente en sportverenigingen enerzijds en onderling contact tussen de verschillende sportverenigingen anderzijds.
- We behouden de collectieve vrijwilligersverzekering. Deze verzekering is een aanvulling op de eigen aansprakelijkheidsverzekering van de sportvereniging. Sportverenigingen kunnen in bepaalde gevallen een beroep op doen op deze gemeentelijke verzekering. We blijven sportverenigingen hierover actief informeren.
- Ondanks dat we vanuit verenigingsondersteuning niet altijd op elk individueel verzoek van een sportvereniging kunnen inspelen, willen we aanspreekbaar en toegankelijk blijven voor sportverenigingen. Zo nodig en mogelijk maken we gebruik van derden (bv Wijkkracht of SSO, maar ook van het bedrijfsleven vanuit hun maatschappelijke betrokkenheid).

Wat gaan we anders doen?

- We willen dat de besturen van de sportverenigingen voldoende professioneel zijn toegerust, zodat zij organisatorisch sterk zijn. Werving en behoud van vrijwilligers/kader blijkt een belangrijk aandachtspunt voor de verenigingen. We zullen dit via de themabijeenkomsten specifiek aan de orde stellen. Daarbij zullen we meer aandacht schenken aan het delen en uitdragen van leermomenten, bereikte resultaten en successen.
- We gaan meer inzetten op samenwerking en kennisdeling tussen sportaanbieders onderling. Het bundelen van de krachten moet ertoe leiden dat sportverenigingen toekomstbestendiger worden en beter kunnen inspelen op de ontwikkelingen die op hen af komen. Vooralsnog sturen we niet gericht op fusies tussen sportverenigingen, maar afhankelijk van de ondersteuningsvragen door sportverenigingen kan dit wel aan de orde komen.
- We verwachten van sportverenigingen dat ze vitaal zijn of willen worden.
- We stimuleren sportverenigingen om hun bredere maatschappelijke rol (verder) op te pakken. We gaan sportverenigingen hiertoe gericht stimuleren, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van (incidentele) middelen om sportparticipatie onder specifieke doelgroepen te vergroten. Ook kunnen we ons voorstellen dat verenigingen die een bredere maatschappelijke rol vervullen, worden ondersteund door de gemeente op het gebied van kennis, deskundigheid en vaardigheden.

- Bij de uitwerking van het integrale vrijwilligersbeleid gaan we de sportverenigingen nadrukkelijk betrekken. In het verleden was deze relatie (nog) niet zo vanzelfsprekend; zowel niet vanuit de sportverenigingen als vanuit het servicepunt vrijwilligerswerk. Daar willen we nu dus verandering in brengen.

SPORTACCOMMODATIEBELEID

In de gemeente Hengelo hebben we een divers aanbod van sportaccommodaties. Accommodaties voor binnensport (sporthallen en gymzalen) en accommodaties voor buitensport (o.a. sportparken en jachthaven). Het betreft particuliere accommodaties (o.a. tennis en golf) en gemeentelijke accommodaties (o.a. Twentebad en FBK-stadion).

Deze accommodaties dragen zowel bij aan de georganiseerde sport als aan de ongeorganiseerde sport (bv zwemmen of het huren van een gymzaal om met vrienden te voetballen, maar ook het medegebruik op gemeentelijke kunstgrasvelden).

Financiering en kostendekkendheid van sportaccommodaties

We streven er naar om zoveel mogelijk inwoners van Hengelo te laten sporten en bewegen. Een randvoorwaarde hierbij is een betaalbaar en divers aanbod van sportaccommodaties, dat aansluit bij de behoefte en de mogelijkheden van de sporters in Hengelo. De gemeente zorgt grotendeels voor de planning, de bouw, het beheer en de exploitatie van de sportparken, zwembaden en sporthallen. Het grootste deel van het beschikbare sportbudget wordt dan ook besteed aan ons sportaccommodatiebeleid.

In de meeste gemeentes vindt lokale sportstimulering onder andere plaats door het tegen een niet kostprijs dekkend tarief verhuren van sportaccommodaties. Hiermee worden de kosten voor sporters gedrukt. Ook in Hengelo is dit van oudsher het geval. Mede als gevolg van de financiële beperkingen door de bezuinigingen van de afgelopen jaren, is het huidige beleid er op gericht dat accommodaties meer kostendekkend verhuurd worden. Investerings op basis van een volledig kostendekkende huur blijken echter vaak niet haalbaar te zijn voor de verenigingen.

Daar waar investeringen in kunstgrasvelden noodzakelijk blijken te zijn, neemt de gemeente de kosten voor haar rekening en brengt daarvoor een gedeeltelijk kostendekkende huur in rekening. Deze huur zal meer kostendekkend zijn dan de afgelopen jaren het geval was. Voor wat betreft het percentage van kostendekkendheid, willen we een juiste balans aanbrengen tussen kostendekkendheid voor de gemeente enerzijds en toegankelijkheid/betaalbaarheid van de sport voor gebruikers anderzijds. Dit wordt nader uitgewerkt in het deuluitvoeringsprogramma met betrekking tot de aanleg en vervanging van kunstgras.

De noodzaak om te investeren wordt getoetst aan de hand van een capaciteit- en behoefte onderzoek. De financiële positie van de vereniging maakt onderdeel uit van de afweging om te investeren.

Stichting Waarborgfonds Sport

Sportverenigingen waarvan de overkoepelende bond is aangesloten bij NOC*NSF en die een bancaire financiering nodig hebben voor de bouw, aanleg, renovatie en/of aankoop van een sportaccommodatie, kunnen een aanvraag voor een borgstelling indienen bij de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). SWS hanteert hierbij strenge regels met betrekking tot kredietwaardigheid en vitaliteit van de betreffende sportvereniging en beoordeelt of een vereniging wel of niet in aanmerking komt voor een borgstelling. Aan het verlenen van een borgstelling wordt door SWS de voorwaarde verbonden dat de gemeente ook een gemeentegarantie verstrekt. In principe verstrekken we vanuit de gemeente geen leningen en garanties. Echter; we willen hierop een uitzondering maken. Het zelf investeren door sportverenigingen is een mooi voorbeeld van eigen kracht. Om hen daarbij te ondersteunen/faciliteren, is het afgeven van een garantie een effectief middel. Vanuit maatschappelijk oogpunt is het wenselijk om de sportclubs de mogelijkheid te bieden om hen daarvan gebruik te laten maken. Het kost de gemeente geen geld, maar levert wel een extra risico op. Echter, door zorgvuldige afweging van SWS tijdens het traject van lening en borgstelling, wordt dit risico tot een minimum beperkt.

Wij staan daarom in beginsel positief ten opzichte van eventuele verzoeken van Hengelose sportverenigingen om voor maximaal 50% borg te staan voor leningen die zij via SWS aan willen gaan ten behoeve van investeringen. De eisen die SWS stelt worden ook door de gemeente Hengelo gehanteerd.

Onderhoud en beheer

Het belangrijkste uitgangspunt is het veilig kunnen beoefenen van sport op veilige accommodaties. Hiervoor worden de voorschriften en normen van de betreffende sportbonden, NOC*NSF en de VNG gehanteerd.

De monitoring van de kwaliteit van de velden vindt eens in de drie jaar plaats door een onafhankelijke partij (ISA KIWA Sports). Daarnaast wordt er structureel uitgebreid onderzoek gedaan naar de behoefte aan veldcapaciteit van (buiten)sportverenigingen. In dit onderzoek

worden ook demografische ontwikkelingen en trends meegenomen welke mede bepalend zijn voor de uitkomst.

In 2006 zijn alle was- en kleedruimten van de buitensportverenigingen geprivatiseerd. De kantines zijn van de sportverenigingen.

Buitensport

De vraag naar sportvelden en het aanbod zijn aan elkaar getoetst. We hebben in beeld gebracht op welke sportcomplexen tekorten of overschotten aan veldcapaciteit zitten. Aan de hand van dit overzicht wordt met verenigingen, die te maken hebben met capaciteitsgebrek of –overschot, besproken wat de mogelijkheden zijn met betrekking tot een eventuele samenwerking/fusie met andere verenigingen of een clustering van voorzieningen.

De nieuwe aanleg of vervanging van kunstgrasvelden is niet vanzelfsprekend. Voorafgaand aan de mogelijke realisatie van een kunstgrasveld vindt toetsing plaats aan de hand van tevoren vastgestelde criteria.

Ook het in stand houden van accommodaties voor alle verenigingen is niet meer vanzelfsprekend. We investeren niet in extra capaciteit zolang er elders binnen de gemeentegrenzen accommodatie beschikbaar is. Eventuele extra aanvullende eisen met betrekking tot sportaccommodaties komen voor rekening van de gebruiker.

Tenslotte zijn in de jaren 80 verschillende sportcomplexen in erfpacht uitgegeven in het kader van de toen op gang zijnde privatiseringsoperaties. Complexen zijn toen voor een symbolisch bedrag overgedragen aan de verenigingen waarbij de zorg voor het complex overging naar de betreffende club. Een symbolisch bedrag dekt onze kosten niet meer. We gaan alle erfpachtovereenkomsten met sportverenigingen die aflopen actualiseren en brengen uniformiteit aan. Bij nieuwe uitgaven willen we tenminste onze gemeentelijke administratiekosten gedekt hebben.

Binnensport

Er zijn sporthallen in eigendom van de gemeente en sporthallen die in eigendom zijn van het onderwijs. De gemeente regelt wel de verhuur voor zowel de gemeentelijke als de niet-gemeentelijke sporthallen.

We streven naar een optimale bezetting van binnensportaccommodaties, om daarmee een zo hoog mogelijke kostendekkendheid te realiseren. De sporthallen en -zalen worden primair ingericht voor gebruik door het onderwijs voor bewegingsonderwijs. Dit onderwijsgebruik is leidend – want het is een wettelijke verplichting - en gaat voor alle andere gebruikers. Buiten onderwijsgebruik kunnen de zalen verhuurd worden aan sportverenigingen of andere gebruikers. Deze verhuur gebeurt al jaren op een vrij arbeidsintensieve manier. We willen de dienstverlening verbeteren en toewerken naar een meer efficiënt, transparant en gebruiksvriendelijk verhuursysteem. Daarbij willen we gelijk de huidige criteria voor de verhuur tegen het licht houden en waar nodig en wenselijk aanpassen.

We ondersteunen (besturen van) sportverenigingen bij het versterken van hun eigen kracht. Daarom staan we positief tegenover binnensportverenigingen die de ambitie hebben om een binnensportaccommodatie (deels of samen) te beheren, onderhouden en/of exploiteren. De mate van vitaliteit is een belangrijke component in het afwegingskader om taken over te dragen naar sportverenigingen. Waar ambities van de ene vereniging consequenties hebben voor andere sportverenigingen, stimuleren we hen om samen tot passende oplossingen te komen. Er moet een balans zijn tussen de ambities van de ene vereniging ten opzichte van de mogelijke gevolgen hiervan voor anderen.

Als we daadwerkelijk overgaan tot overheveling van taken en verantwoordelijkheden van de gemeente naar sportverenigingen, moeten er duidelijke afspraken gemaakt worden. Bijvoorbeeld over medegebruik door het onderwijs, mogelijke onderverhuur en schoonmaak.

Twentebad

Het Twentebad wordt de komende jaren ingrijpend gerenoveerd en volledig integraal toegankelijk. Daardoor kan het Twentebad zich verder ontwikkelen als de grootste multifunctionele sportaccommodatie van Hengelo met tal van mogelijkheden voor sport (zwemmen, waterpolo, duiken), zorg (o.a. revalidatie), onderwijs (natte gymlessen) en sociale activiteiten (inzet van buurtsportcoach zwemmen). Door de extra ruimte en nieuwe faciliteiten komen er meer mogelijkheden om met professionele zorgaanbieders, de zwemsport en/of andere partijen samen te werken.

Daarnaast wordt het 50 meter buitenbad voorzien van een overkapping. Hengelo heeft dan het enige overdekte 50 meter sportbad van Overijssel. Dit bad wordt één van de zes regionale

trainingscentra van de KNZB. Voor de zwemsport wordt Hengelo hierdoor het zwemcentrum van Oost-Nederland.

Naast het Twentebad hebben we nog een openbaar zwembad: het Tuindorpbad. Dit natuurbad is een beeldbepalend onderdeel van de historische wijk 't Lansink. Het bad wordt (merendeels) gerund door een groot aantal vrijwilligers. Het bad heeft daardoor een sociaal verbindende functie en is een mooi voorbeeld van eigen kracht.

Wat blijven we doen?

- Sportverenigingen kunnen blijven rekenen op de steun van de gemeente voor kwalitatief goed onderhoud en beheer van sportaccommodaties volgens de eisen van NOC*NSF.
- Voor openstelling van gemeentelijke kunstgrasvelden ten behoeve van medegebruik door de buurt(jeugd) blijft een korting op de huur gehandhaafd (geldt voor 1 veld per club).

Wat gaan we anders doen?

- Wij staan in beginsel positief ten opzichte van eventuele verzoeken van Hengelose sportverenigingen om voor maximaal 50% borg te staan voor leningen die zij via SWS aan willen gaan ten behoeve van investeringen. De strenge eisen die SWS stelt worden ook door de gemeente Hengelo gehanteerd.
- In samenwerking met de stichting FBK-Games en atletiekvereniging MPM wordt een toekomstplan gemaakt voor het beheer en onderhoud van het FBK stadion.
- Door de renovatie kan het Twentebad zich verder ontwikkelen als multifunctionele accommodatie in het sociaal domein. We gaan het Twentebad nadrukkelijker inzetten om de sport- en beweegparticipatie onder onze specifieke doelgroepen te verhogen.

Buitensport

- De vraag naar sportvelden en het aanbod worden door middel van structureel onderzoek getoetst. Hierdoor hebben we een reëel beeld van een tekort of overschot aan veldcapaciteit per buitensportaccommodatie, waarop een passende actie kan worden uitgezet. Uitgangspunt hierbij is optimalisatie van het gebruik; het in stand houden van alle huidige velden/accommodaties is niet meer vanzelfsprekend.
- We gaan toetsingscriteria hanteren voordat wordt over gegaan tot nieuwe aanleg of vervanging van (een) kunstgrasveld(en).
- De gemeente brengt een gedeeltelijk kostendekkende huur in rekening voor aanleg, renovatie en ombouw van kunstgrasvelden. Het percentage kostendekkendheid gaat omhoog.
- We scheppen duidelijkheid over de andere rol en het takenpakket van de gemeente Hengelo met betrekking tot (geprivatiseerde) accommodaties als gevolg van kostendekkende huurovereenkomsten.
- Voor het beheer en onderhoud van de sportvelden worden, onder begeleiding van vakspecialisten/participatiecoaches, zoveel als mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (participatiebanen) ingezet.
- We gaan – passend bij de eisen van de tijd en sportieve ambities van de sportvereniging – kijken naar optimalisatie van het gebruik van de huidige sportaccommodaties. We streven er naar om sportaccommodaties – binnen de wettelijke en ruimtelijke kaders – open te stellen voor medegebruik door derden.
- In de Verordening Tarieven Sportaccommodaties beschrijven we hoe we omgaan met gedeeltelijk kostendekkende huurovereenkomsten en de vergoedingen vanuit het onderwijs met betrekking tot het gebruik van (buiten)sportaccommodaties.

- We gaan alle erfpachtovereenkomsten met sportverenigingen die aflopen actualiseren en brengen uniformiteit aan. Bij nieuwe uitgiften willen we tenminste onze gemeentelijke administratiekosten gedekt hebben.

Binnensport

- We bieden facilitaire ondersteuning aan binnensportverenigingen die de ambitie hebben om een binnensportaccommodatie (deels of samen) te beheren, onderhouden en/of exploiteren. Daar stellen we wel de nodige voorwaarden aan, die we de in het uitvoeringsprogramma sportaccommodaties verder uitwerken. Er moet in ieder geval een balans zijn tussen de ambities van de ene vereniging ten opzichte van de mogelijke gevolgen hiervan voor anderen.
- We willen het huidige verhuursysteem voor sportaccommodaties optimaliseren om de dienstverlening richting gebruikers te kunnen verbeteren. Dit geldt zowel voor de gemeentelijke- als niet-gemeentelijke sportaccommodaties. Ook houden de huidige criteria voor verhuur van binnensportaccommodaties tegen het licht en passen deze waar nodig en wenselijk aan.

FINANCIEN

In de afgelopen jaren is er fors bezuinigd op de sportbegroting. Participatie, zelfredzaamheid en samenwerking zijn de criteria geweest die met name voor de keuzes bepalend zijn geweest. Hieronder staat een beknopt financieel overzicht zoals die in de beleidsbegroting 2016-2019 door de gemeenteraad is vastgesteld.

41 : Sport			
Activiteit	Omschrijving activiteit	Lasten 2016	Baten 2016
41A	Onderhouden van sporthallen en sportzalen	749.627	413.782
41B	Beheren en onderhouden van zwembaden en exploiteren van het Twentebad	3.170.862	1.233.755
41C	Beheren en onderhouden van sportparken en FBK-stadion	2.525.711	410.801
41D	Sportactiviteiten organiseren en stimuleren op scholen, in wijken en in gemeentelijke sportaccommodaties (Hengelo Sport)	403.040	403.040
41E	Ondersteunen van uitvoering van (school)sportactiviteiten (sport-en speluitleen) en evenementen	302.098	8.191
41F	Subsidiëren van sport voor jeugd en gehandicapten	99.766	
41G	Ondersteunen van sportverenigingen	22.418	
	Totaal	7.273.522	2.469.569

De sportbegroting bestaat hoofdzakelijk uit kapitaallasten en personeelskosten (o.a. medewerkers Twentebad, Sportservice, beleid en combinatiefunctionarissen Sport).

Het gemeentelijk budget dat we daadwerkelijk kunnen uitgeven aan sportactiviteiten en subsidie voor sportverenigingen is relatief gering. Het maximale beschikbare subsidiebedrag voor jeugdsport en mindervaliden is bijvoorbeeld € 64.506; de rest is personeelskosten. Bij de uitvoeringsprogramma's zullen we bovengenoemde functies uitsplitsen en specificeren.

Met enige regelmaat zijn er echter ook incidentele middelen en tijdelijke regelingen vanuit de Rijksoverheid, provincie en/of vanuit fondsen beschikbaar. Vanuit de gemeente proberen we hier – samen met diverse partners en betrokkenen – actief en gericht op te anticiperen. Dat doen we vrij succesvol, want door gezamenlijke inspanningen hebben we in de afgelopen jaren diverse externe financieringen binnengehaald. Voorbeelden hiervan zijn de verschillende projecten in het kader van de WMO-tender (provincie), BOS (Buurt, Sport, Onderwijs) subsidies m.b.t. duurzaamheid, NASB (Nationaal Actieplan Sport en Bewegen), de landelijke Sportimpuls, Aboutaleb middelen (armoedebestrijding) en de Impulsregeling (combinatiefuncties). Binnen de gemeente zullen we ons ook de komende jaren blijven inspannen om externe financiering binnen te halen voor het realiseren van onze doelstellingen op het gebied van bevordering van sport, bewegen en een gezonde leefstijl.

Na de vaststelling van deze kadernota gaan we de drie beleidlijnen sportstimulering, verenigingsondersteuning en sportaccommodatiebeleid verder uitwerken in afzonderlijke (deel)uitvoeringsprogramma's. Daarin komt ook de financiële uitwerking voor de verschillende onderdelen.

In de bestuurlijke opdracht is meegegeven dat de huidige beschikbare middelen de bovengrens zijn. Hierop is een uitzondering gemaakt. Bij de kadernota 2017-2020 is als autonome ontwikkeling het verkorten van de afschrijftermijn van kunstgrasvelden vastgesteld. In de praktijk blijken de kunstgrasvelden geen 12 maar 10 jaar mee te gaan. Daarnaast waren 3 kunstgrasvelden, die in het verleden vanuit projecten tot stand zijn gekomen, nog niet geactiveerd. Het aanpassen van de afschrijftermijnen alsmede het activeren van de 3 velden heeft nadelige financiële gevolgen die zijn betrokken bij het opstellen van de kadernota 2017-2020.

Daarnaast kan het uiteraard altijd zo zijn dat de gemeenteraad extra middelen voor sport en bewegen beschikbaar wil stellen.

MONITORING

We gaan de relevante thema's en onderwerpen in ons sport- en beweegbeleid volgen met behulp van kengetallen en indicatoren uit verschillende monitoren en periodieke onderzoeken op het gebied van sport en bewegen. Zo maken we voor sportstimulering en verenigingsondersteuning gebruik van de monitor Fit en Gezond (provinciaal; elke 4 jaar), de jeugdsportmonitor (provinciaal, elke 4 jaar), het E-MOVO-onderzoek (GGD, elke 4 jaar), de kindmonitor (GGD, elke 4 jaar), de Verenigingsmonitor Overijssel (inclusief vitaliteitsindex, provinciaal, elke 2 jaar) de omnibus enquête, de Volwassen- en ouderenmonitor (GGD, elke 4 jaar).

De monitoring van de kwaliteit van de velden vindt eens in de drie jaar plaats door een onafhankelijke partij (ISA KIWA Sports). Daarnaast wordt er structureel uitgebreid onderzoek gedaan naar de behoefte aan veldcapaciteit van (buiten)sportverenigingen. In dit onderzoek worden ook demografische ontwikkelingen en trends meegenomen welke mede bepalend zijn voor de uitkomst.

Onze inspanningen en prestaties op het gebied van sport en bewegen vergelijken we met die van andere jaren en met die van andere gemeenten.